

Vad gäller enligt författningarna

Asylsökande barns utbildning regleras i flera olika författningar. Här följer en sammanfattande beskrivning av vad som gäller utifrån de frågeställningar Skolinspektionen har i denna flygande inspektion.

Enligt skollagen har asylsökande barn samma rätt till utbildning som barn som är folkbokförda i Sverige. Rätten till utbildning gäller alla barn från och med höstterminen det år de fyller sex år.¹ Rätten till utbildning gäller också asylsökande i gymnasieåldern som även om de har fyllt 18 år har rätt att avsluta sin utbildning i gymnasieskola eller gymnasiesärskola om studierna påbörjats före det att eleven fyllt 18 år.² Rätten till utbildning gäller även om ett beslut om avvisning- eller utvisning har meddelats och gäller fram till att barnet lämnar landet³. Det är den kommun som barnet vistas i som ansvarar för att barnet får utbildning på samma villkor som andra barn i kommunen⁴. Kommunen⁵ är skyldig att erbjuda barnet plats i skola så snart det är lämpligt med hänsyn till barnets personliga förhållanden, dock senast en månad efter ankomsten till Sverige⁶.

Elever som deltar i utbildning i grundskolan i Sverige har rätt till minst 6665 timmars undervisning⁷ som ska fördelas över 9 årskurser. Det motsvarar ett genomsnitt på ungefär 21 undervisningstimmar varje vecka⁸. Utbildningen ska förläggas till samtliga vardagar⁹. Det gäller även elever i gymnasieskolan¹⁰. För elever i gymnasieskolan gäller att under de tre år som utbildningen pågår ska minst 2430 timmar på yrkesprogram och minst 2180 timmar på högskoleförberedande program fördelas¹¹. Det motsvarar ett genomsnitt på ungefär 22,5 undervisningstimmar varje vecka för yrkesprogram och ungefär 20,5 undervisningstimmar för högskoleförberedande program¹². Introduktionsprogrammen har ingen sådan reglering på nationell nivå, men det ska finnas på

¹ 9 kap. 5 § skollagen (SFS 2010:800).

² 29 kap 3 § skollagen (SFS 2010:800).

³ 29 kap. 4 § skollagen (SFS 2010:800)

⁴ 9 kap. 12 § (förskoleklass), 10 kap 24 § (grundskola), 11 kap. 24 § (grundsärskola), 14 kap 11 § (fritidshemmet), 16 kap. 42 § (nationella programmen i gymnasieskolan), 17 kap. 16 § (introduktionsprogrammen i gymnasieskolan), 18 kap. 27 § (gymnasiesärskola) skollagen (SFS 2010:800).

⁵ I 29 kap 6 § skollagen anges vilken kommun som ska anses vara hemkommun för personer som inte är folkbokförda i Sverige.

⁶ 4 kap. 1 a § skolförordningen (SFS 2011:185)

⁷ 10 kap 5 § skollagen (SFS 2010:800).

⁸ Baserat på 3 kap. 2 § skolförordningen om minst 178 skoldagar per läsår.

⁹ 3 kap. 4 § skolförordningen (SFS 2011:185).

¹⁰ 3 kap. 3 § gymnasieförordningen (SFS 2010:2039)

¹¹ 16 kap 18 § skollagen (SFS 2010:800)

¹² Baserat på 3 kap. 1 § gymnasieförordningen om minst 178 skoldagar per läsår.

huvudmannanivå¹³ och motsvara heltidsstudier¹⁴. Författningarna anger också att på grundskolan ska eleverna undervisas i 16 ämnen, undantaget ämnesblocken för de naturorienterande respektive samhällsorienterande ämnena för årskurs 1 – 3¹⁵. De elever som har rätt till det ska även erbjudas modersmålsundervisning¹⁶. Gymnasieskolans utbildningar har en mängd varierande innehåll som bland annat regleras i skollagens kapitel 15-19. För språkinträdning¹⁷, som är det vanligaste att asylsökande ungdomar läser, gäller att det ska innehålla undervisning i svenska eller svenska som andraspråk. I övrigt ska språkinträdning utformas utifrån bland annat den bedömning av elevens språkkunskaper som har gjorts inför mottagandet. Språkinträdningen får dessutom innehålla de grundskole- och gymnasieämnen som eleven behöver för sin fortsatta utbildning och som eleven inte har godkända betyg i. Vidare får språkinträdning kombineras med utbildning i svenska för invandrare och även innehålla andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling, exempelvis olika motivationsinsatser och praktik. De elever som har rätt till det ska även erbjudas modersmålsundervisning¹⁸.

Skollagen anger att alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och för sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål¹⁹. Det innebär att skolan behöver kartlägga och bedöma elevers individuella förkunskaper och behov. Alla barn som har behov av det ska också erbjudas särskilt stöd²⁰. I det ingår bland annat att det ska erbjudas studiehandledning på modersmålet²¹, om det är det stöd som bedöms som nödvändigt för att barnet ska nå målen med undervisningen.

För de barn som inte ansökt om uppehållstillstånd eller som håller sig undan efter att ha fått avvisnings- eller utvisningsbeslut gäller fram till den 30 juni 2013 att de inte har rätt till utbildning²², men att kommunerna kan erbjuda utbildning om de vill. Från och med den 1 juli 2013 är den kommun barnet vistas i skyldig att erbjuda utbildning²³.

¹³ 17 kap. 7 § skollagen (SFS 2010:800)

¹⁴ 17 kap. 6 § skollagen (SFS 2010:800)

¹⁵ 10 kap. 4 § skollagen (SFS 2010:800)

¹⁶ 10 kap. 7 § skollagen (grundskolan) 11 kap. 10 § skollagen (grundskolan), 15 kap. 19 § skollagen (gymnasieskolan), 18 kap. 19 § skollagen (gymnasieskolan).

¹⁷ 17 kap. 12 § skollagen (SFS 2010:800), 6 kap. 7-8 §§ gymnasieförordningen (SFS 2010:2039)

¹⁸ 15 kap. 19 § skollagen (SFS 2010:800), 4 kap. 15-20 §§ gymnasieförordningen (SFS 2010:2039)

¹⁹ 3 kap. 3 § skollagen (SFS 2010:800).

²⁰ 3 kap. 8-10 §§ skollagen (SFS 2010:800)

²¹ 5 kap. 4 § skolförordningen (SFS 2011:185), 9 kap. 9 § gymnasieförordningen (SFS 2010:2039)

²² 29 kap. 2-4 §§ skollagen (SFS 2010:800).

²³ Utbildningsutskottets betänkande 2012/13:UbU12 bifölls i Riksdagen den 15 maj 2013.